

דמוגרפיה – יתרון ומהפכה

אדם רויטר

יתרון משמעותי יש לישראל בהיותה מדינה צעירה בעולם מזדקן. בשנים האחרונות, מצטרפות למעגל התעסוקה אוכלוסיות שהודרו ממנו, רכשו השכלה, התמחו והשתלבו. ישראל חווה מהפכה דמוגרפית שכולטת בעולם שהולך ונסוג.

המדינה הצעירה ביותר ב-OECD

ע"פ תחזית האו"ם בשנת 2050 יחיו בישראל 12 מיליון תושבים, לעומת 8.8 מיליון תושבים ב-2018. התחזית הזו שונה מאד מהצפי של האו"ם עבור אירופה (המערבית והמזרחית) למשל, שלפיו אוכלוסייתה תרד מכ-740 מיליון תושבים כיום לכ-700 מיליון בלבד בשנת 2050¹. במובן זה ישראל הולכת באופן מפורש נגד הזרם.

לגיל האוכלוסייה משמעות רבה ביותר לכלכלה. הצמיחה הכלכלית מתבססת על כח עבודה צעיר, שמייצר וצורך ומקים משפחות שצורכות ומניעות את הכלכלה, ומסייעות בנשיאתה של האוכלוסייה המבוגרת שחדלה לעבוד ולייצר וממעיטה לצורך.

ישראל היא המדינה בעלת האוכלוסייה הצעירה ביותר ב-OECD ובאופן בולט. הגיל החציוני בישראל הוא 30 בלבד בעוד הגיל החציוני במדינות ה-OECD הוא 42².

לא רק זאת אלא שפריון הנשים בישראל, העומד על 3.1 ילדים לאישה, הינו היחיד ב-OECD שעובר, ובאופן ניכר, את הממוצע של 2.1 ילדים לאישה – שמתחתיו האוכלוסייה מצטמצמת. למעשה מלבד מקסיקו, כל יתר 32 מדינות ה-OECD מצויות בתהליך של שחיקה והתמעטות אוכלוסיין. הפריון הממוצע לנשים במדינות המפותחות הוא 1.7 בלבד, מה שמבשר הזדקנות שלאחריה לדול. לפי תחזיות דמוגרפיות בשנת 2060 יהיו בגרמניה 68 מיליון תושבים, כולל מהגרים, לעומת 80 מיליון כיום. ע"פ סקר מפקד האוכלוסיין השנתי של הלשכה האמריקאית לסטטיסטיקה בארה"ב, ב-2060, 55% מאוכלוסיית ארה"ב יהיו בני יותר מ-65.

קבוצת הגילאים המשפיעה ביותר מבחינה כלכלית ותורמת הכי הרבה לצמיחת משקים – היא קבוצת גילאי 20 עד 34. קבוצת הגילאים הזו מאופיינת בכך שהיא עוברת קשה יותר, מקימה משפחות ובכך תורמת לביקושים צרכניים במשק יותר מכל קבוצת גיל אחרת ולוקחת סיכונים יזמיים גדולים יותר. שילוב גורמים אלו מביא לכך שהתרומה הכלכלית של קבוצת גיל זו הינה הגבוהה ביותר.

ממחקר סטטיסטי, שנערך ע"י הדמוגרף יעקב פייטלסון עבור חיסונים פיננסיים, עולה שמשקלה של קבוצת גילאים חשובה זו יקטן בכלל מדינות ה-OECD בשיעור ממוצע של 14% בין השנים 2010 עד 2030. המצב חמור במיוחד ביפן, דרום קוריאה ומדינות אירופה. רק ארבע מדינות OECD יחוו עליה בהיקפה של קבוצת גילאים זו: ניו זילנד עם 3%, טורקיה עם 4%, מקסיקו עם 11% וישראל עם עליה יוצאת דופן בשיעור של 28% במשקלה של קבוצה זו ביחס למשקלה בשנת 2010. לפי תחזית של הלמ"ס, הגיל החציוני בישראל יעלה מ-30 ל-31 בלבד בשנת 2035 ולמעשה היא תישאר המדינה הצעירה היחידה ב-OECD.

בישראל גם לא קיימת בעיית 'יחס התלות' המעיקה כל כך על המדינות המזדקנות. 'יחס התלות' מוגדר ככמות האנשים העובדים ומפרנסים את האוכלוסייה המבוגרת התלויה בהם. בשנת 2035 יעמוד יחס התלות בגרמניה וביפן, על יותר מ-65 זקנים על כל 100 עובדים ויהיה גבוה פי כ-2.5 מאשר בישראל. בממוצע בכל מדינות ה-OECD היחס הזה יהיה גבוה מאשר בישראל פי 2.1.

לתופעה יוצאת הדופן הזו השלכות דרמטיות על המגמות הכלכליות. ישראל שוחה נגד הזרם, והדבר ישפיע לטובה על כלכלתה העתידית, ובוודאי ובעיקר ביחס למדינות המפותחות שתפסקנה לצמוח.

¹ UN Department of economic & social affairs, Population division, World population prospects, 2015 revision.
² הגיל החציוני ביפן הוא 48, בגרמניה 47 באיחוד האירופאי 44 ובארה"ב 42